

»Stk. 2. Bortset fra forsvar mod væbnet angreb på riget eller danske styrker kan kongen ikke uden folketingets samtykke anvende militære magtmidler mod nogen fremmed stat. Foranstaltninger, som kongen måtte træffe i medfør af denne bestemmelse, skal straks forelægges folketinget. Er folketinget ikke samlet, skal det uopholdeligt sammenkaldes til møde.«

Justitsministeriet har indhentet en udtalelse fra Udenrigsministeriet, der har oplyst følgende:

»Det danske bidrag til NATO's indsats på det vestlige Balkan sker efter samtykke fra Folketinget indhentet i henhold til grundlovens § 19, stk. 2.«

Ad spm. nr. S 1955

Fra justitsministeren er modtaget supplerende besvarelse af et af Keld Albrechtsen stillet spørgsmål. Spørgsmålet, der sammen med det foreløbige svar er optaget i Folketingstidende 1998-99, forhandlingerne side 6633, lød således:

Til justitsministeren (29/4 99) af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Er ministeren enig i, at en borger kan indbringe spørgsmålet om, hvorvidt den igangværende anvendelse af militære magtmidler mod Restjugoslavien er grundlovsmedholdelig for domstolene?«

Supplerende svar (19/5 99)

Justitsministeren (Frank Jensen):

Justitsministeriet har forstået spørgsmålet således, at der ønskes redegjort for, hvorvidt en borger kan anlægge sag mod en dansk myndighed med påstand om, at myndigheden skal anerkende, at »den igangværende anvendelse af militære magtmidler mod Restjugoslavien« ikke er grundlovsmedholdelig.

Justitsministeriet finder af principielle grunde ikke at burde udtale sig herom, men kan mere generelt oplyse følgende om betingelserne for at anlægge et såkaldt anerkendelsessøgsmål:

1. I den juridiske litteratur og praksis antages det, at en part skal have retlig interesse for under en civil retssag at få prøvet en påstand om, at modparten skal anerkende en bestemt retstilstand m.v.

Torben Jensen (daværende højesteretsdommer) anfører herom bl.a. følgende i Ugeskrift for Retsvæsen, 1986 B, side 409 ff:

»Hvor lovgivningen ikke indeholder regler om, hvem adgangen til anerkendelsessøgsmål tilkommer, er det både i almindelige borgerlige sager og i sager, der rettes mod offentlige myndigheder, almindeligt at anvende begrebet »retlig interesse« som betingelse for indrømmelse af søgsmålsret.

Ligesom andre retsstandarder med uskarpe konturer er begrebet vanskeligt at definere. Det tjener både til at udskille sager, hvis beskaffenhed ikke giver tilstrækkeligt grundlag for at efterkomme en begæring om domstolsprøvelse, og til at afgrænse den kreds af personer, selskaber, sammenslutninger m.v., der kan opnå domstolens bistand til løsning af konflikter.

»Retlig interesse« er ikke et entydigt begreb, men varierer efter sagerens karakter og nærmere indhold, undertiden også på et retsforholds forskellige stadier. Fortolkningen påvirkes af en række hensyn, ikke alene af administrativ eller processuel karakter, men i særdeleshed af de materielle regler, der er bestemmende for det retsforhold, som ønskes prøvet, og de formål, de tilsigter at varetage. . .

[Det må] anses som grundlæggende betingelser efter dansk ret, at søgsmålet tilsigter at fjerne en retsuvedhed, og at det ikke angår et hypotetisk, men konkret problem. Nært forbundet med den sidste betingelse er kravet om aktualitet, således at forstå, at sagen bedømt i dens helhed, er nået til et stadium, hvor sagsøgerens interesse i pådømmelse er blevet væsentlig og reel, og hvor de oplysninger, som er nødvendige for at klarlægge retsstillingen, må antages at kunne tilvejebringes.«

Begrebet »retlig interesse« er endvidere nærmere behandlet af bl.a. Bernhard Gomard, Civilprocessen (4. udg. 1994), side 280 ff.

En anerkendelsespåstand vil blive afvist, hvis domstolene finder, at der ikke foreligger den fornødne retlige interesse, jf. Bernhard Gomard, a.st., side 290.

2. Særligt med hensyn til spørgsmålet om, hvornår en borger kan have den fornødne retlig interesse i at få prøvet lovens overensstemmelse med grundloven, kan der bl.a. henvises til Højesterets dom af 12. august 1996 (refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1996, side 1300 ff).

I denne sag fastslog Højesteret, at en række borgere under et sagsanlæg mod statsministeren kunne få prøvet bl.a. en påstand om, at lov